

“Bir bahçeniz olsun ve mutlaka yaprak döken ağaçlar dakin. Böylece zamanın geçtiğini daha iyi anlarsınız...”

Le Corbusier

İstanbul'un Yeşil Alanlarının Düşündürdükleri

Ülkelerin sağlık sistemlerinin, ekonomilerinin ve kriz yönetim becerilerinin sınındığı zorlu bir süreçten geçiyoruz. Kentlere ait vaka sayılarını gösteren grafikler, ölüm oranları sık sık karşılaştırılıyor. Ve oluşan farklılıkların nedenleri tartışılıyor. Haziran ayının son günlerinde hala bu konuyu konuşuyor olmaya hiç hazır olmamakla birlikte sizlere kendi tecrübelerimden de yola çıkarak kentlerimizdeki yeşil alanların kriz zamanlarında nasıl bir işlev üstlendiğinden / üstlenemediğinden bahsetmek isterim.

Korona virüs salgını ortaya çıktığında Erasmus öğrenci hareketliliği programı kapsamında doktora çalışmalarına devam etmek üzere Çekya'nın ikinci büyük kenti Brno'da bulunuyordum. 12 Mart 2020 tarihinde ülkede acil durum ilan edilmesi ile birlikte karantina günlerim de başlamış oldu. 100 yılda bir gerçekleşebilecek böyle bir salgının benim Erasmus yaptığım döneme denk gelmesinden çok beni derin düşüncelere sevk eden şey çalıştığım konu idi. Ben kentte insanlar nasıl bir araya geliyorlar, sosyalleşiyorlar acaba ? Bakayım diyorum. Kentte ki tüm kafeteryalar, restoranlar kapatılıyor. Bunu oradaki tez danışmanıma söylediğimde bana Brno'yu hiçbir Erasmus öğrencisinin yapmadığı şekilde deneyimleme fırsatım olduğunu söyledi. Gerçekten de öyle oldu. Brno'da kaldığım beş haftalık sürede insanların sosyalleşme ihtiyaçlarını nasıl giderdiklerini gördüm / deneyimledim.

Korona virüs ile hayatımıza giren karantina uygulamaları her ülkede farklı şekilde uygulandı. Bu farklılıkların birçok sebebi vardı. Kültür, sosyo-ekonomik düzey, krizi yönetim anlayışı ve tabii ki kentlerin durumu. Öncelikle amacım 400.000 nüfuslu bir kent ile İstanbul gibi bir metropolü kıyaslamak değil. Ama göz ardı edemeyeceğimiz oranlar söz konusu. Çekya'da sokağa çıkma yasağı şu ifadeler ile duyuruldu. "Temel ihtiyaçların karşılamak, işe gitmek, yaşlı aile üyelerini ziyaret etmek gibi zorunlu haller dışında, serbest dolaşım yasaklanmıştır. Maske taktığınız ve sosyal mesafenizi koruduğunuz sürece köpeğinizi semt parkında gezdirebilir, açık havada spor yapabilir, bisiklet sürebilirsiniz". Bildiğiniz üzere İstanbul'da (diğer şehirlerimizden emin değilim) karantina sürecinde sahildeki yeşil alanlar ve parklar yasaklandı. Normalleşme sürecinde de bu yasağın ne kadar yerinde bir karar olduğunu gördük. Sayılara baktığımızda Brno'da kişi başına düşen korunmuş yeşil alan miktarı 86 m² dir. Kentlilerin aktif olarak kullandığı kent ormanları ile birlikte Brno'da kişi başına 255 m² yeşil alan düşüyor. Bu oran Londra'da 27 m², Amsterdam'da 45 m², Stockholm'de 87 m² Viyana'da ise 120 m² olarak belirtiliyor. Dünya sağlık örgütü kentlerde yeşil alanların kişi başına 9m² den az olamayacağını ifade ediyor. Ancak İstanbul'da kişi başına düşen yeşil alan miktarı 6 m². Sonuç olarak herkesin, evinden en fazla 10 dakika yürüyerek ulaşabildiği bir yeşil alanın bulunduğu Brno'da insanlar karantina sürecinin olumsuz etkilerinden en azından psikolojik olarak bizler kadar etkilenmedi. Türkiye geneline baktığımızda vakaların %65'inin

İstanbul'da olmasını da, kentteki yeşil alanların yetersizliği ile ilişkilendiriyorum. Çünkü kentte yeşil alanlara ayrılan alanların azlığı yoğunluğu da beraberinde getiriyor.

Kentlerimizdeki bu farklılıklar sadece kültür ile, yani Çekya'da insanların doğada vakit geçirmeyi bizden daha çok sevmeleri ile açıklanamaz. Zaten 1980'li yıllara kadar yazın sıcağından bunalan İstanbul sakinlerinin AVM'ler yerine kentteki yeşil alanlara gittiği bir sayfiye kültürümüz vardı. Bu hikayede AVM'lerde yada oralara giden insanlarda bir sorun görmüyorum. Kentin sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılayamadığı yerde başka aktörler devreye giriyor. Her şeye rağmen İstanbul'da Pandemi sonrası mutlaka görülmesi gereken Belgrad Ormanı, Fethi Paşa Korusu, Emirgan Korusu, Yıldız Parkı gibi yeşil alanlarımız var. Gerçekten hepimizin toplumun kalanından uzaklaşıp buralarda vakit harcamaya ihtiyacımızın olduğu zamanlar oluyor. Yeşil alanlara sahip olmak kadar bu alanların tasarlanıp kullanılması da önem arz ediyor.

Peki elimizde olmayan bu koşullar altında biz kişisel olarak ne yapabiliriz? Yine Brno'daki gözlemlerimden örnek vermek isterim. Çekya gıdada endüstrileşmenin en yüksek olduğu ülkelerden biri. Marketlerde pilav yapmaya 15 dakika yerine 7,5 dakika harcamak isteyenler için yarı pişmiş pirinç bile bulmak mümkün. Buna karşın Brno'da (Belki de tüm ülkede) saksıda bir şeyler yetiştirme kültürü çok yaygın. Marketlerde her türlü tohum, saksı, çeşitli bahçe aletleri satılıyor. Kentin sokaklarında açılan tezgahlarda fidanlar, canlı çiçekler, bahçeler için minik arı yuvaları bulunuyor. İnsanlar evlerinde, balkonlarında fesleğen, nane, çilek, domates gibi bitkiler yetiştiriyor. Herkesin yeni hobiler edindiği, belki yıllardır aklında olan bir şeyi yaptığı bu günlerde yeşile özlem duyuyor, ruhunuza iyi geleceğinizi düşünüyorsanız; Balkonda bir şeyler yetiştirmeyi, zamanın geçişini bir bitki üzerinden fark etmeyi deneyebilirsiniz.

Buraya karantina sürecinde kent merkezindeki parkta sosyal mesafelerini koruyarak vakit geçiren insanları gösteren bir görsel bırakıyorum.